МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ОСНОВИ СЮЖЕТНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

(назва)

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: нормативна **Форма навчання**: денна, заочна
Освітній ступінь: молодший бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (014.12 Образотворче мистецтво)
Освітня програма: Середня освіта. Образотворче мистецтво.
Рік навчання: 2-й **Семестр**:4-й
Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: денна:8 - лекції; 40 - практичні; заочна – 6 лекції; 6 – практичні)
Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Пастир Іван Васильович
Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент
Кафедра: музичного та образотворчого мистецтв
Робочій e-mail: pastyr56@gmail.com
Години консультацій на кафедрі: вівторок, 15:00-16:00

3. Опис та мета дисципліни

Метою курсу «Композиція» є забезпечення відповідно Державним стандартам загальними знаннями студентів про основні правила та закони композиції образотворчого мистецтва, про формування композиційних вмінь зображення портрету, пейзажу, натюрморту на основі традицій українського народу.

Термін «композиція» широко застосовується в мистецтвознавчій літературі при аналізі творів літературного, музичного, образотворчого та інших видів мистецтва і визначається як побудова, взаємозв'язок частин, які забезпечують цілісність художнього твору і спрямовані на розкриття змісту, ідеї.

Композиція – форма існування твору як органічного цілого, як змістовної єдності.

Суть цього поняття в мистецтві розкривається в різних аспектах:

- композиція як результат творчого процесу;
- композиція як процес формування твору і розкриття теми;
- композиція як наука про специфіку картини, закономірності розвитку теорії й практики, принципи побудови і процес творення, сприймання і аналізу художнього твору й творчого процесу;
- композиція як навчальний предмет.

Лекційний курс охоплює короткий огляд основних етапів розвитку теорії композиції, аналіз композиційних форм в історичному аспекті для визначення типології

композиційних вирішень; передбачає знайомство з теоретичними основами композиції й методикою її викладання.

Практичний курс – це виконання вправ на закріплення теоретичних знань з основ композиції й творчих завдань по кожному з пропонованих видів образотворчого мистецтва.

На лабораторних заняттях студенти виконують спеціальні завдання з композиції, серед яких є такі:

- композиція в станковому мистецтві (натюрморт, пейзаж, портрет);
- розробка ескізів сюжетної композиції на задану тему;
- виконання однофігурної та багатофігурної композиції.

Основні завдання навчального предмету композиції:

- художньо-креативне виховання студентів;
- розвиток художнього смаку, образного мислення, творчої уяви, зорової пам'яті;
- вивчення історії розвитку та основ теорії композиції, їх практичне використання в творчій діяльності.

Запропонована програма не орієнтує викладачів на безумовне обов'язкове її виконання. Вона є прикладом діючої типової програми, що дає можливість кожному викладачеві розробити на її основі власну робочу програму, враховуючи рівень підготовки студентів і регіональні особливості.

4. Результати навчання

Система образотворчого навчання у відповідності з Державною національною програмою «Освіта» цілісно пов'язує виховання художньо-естетичного сприйняття образотворчого мистецтва (ОТМ) та розвиток індивідуальних творчих можливостей молоді.

Підготовка висококваліфікованих вчителів ОТМ, які використовують в своїй повсякденній праці останні досягнення педагогічної науки і практики, мають різнобічну художньо-естетичну та образотворчо-теоретичну підготовку. Одним з основних завдань в підготовці вчителя виступає композиція, яка є провідною дисципліною в системі художньо-педагогічного навчання та естетичного виховання майбутніх вчителів образотворчого мистецтва, має необмежені можливості для розвитку творчих здібностей підростаючого покоління, формування естетичного смаку, естетичних потреб, матеріалістичного світогляду студентів.

Завдання даного курсу – навчити студентів на основі вивчення загальних теоретичних положень творчо вирішувати композиційні завдання і вправи, створювати власні сюжетні композиції, оцінювати художні твори відомих художників, вміти оформлювати експозиції художніх виставок, а також власні роботи задля участі в професійних виставках художників.

Обов'язковим є підсумковий семестровий огляд викладачами кафедри студентських робіт з композиції, на основі якого виставляють залік або іспит.

5. Структура дисципліни

Тема 1. Роль композиції в образотворчому мистецтві

Перелік питань/завдань,що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Визначення понять «композиція», «конструкція», «компонування». Композиція картини. 2. Теорія композиції як наука. Роль композиції у вихованні вчителя – художника.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (6 год): 1. Виконання начерків цілісних композицій. 2. Виконання композиційних начерків без домінанти та з домінантою.	1. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч.по-сібник. – 2-ге видання, переробл. і доповн. К.: Вища школа 2002. (укр.) 2. Пастир І.В. Взаємозв'язок мови мистецтва із закономірностями діяльності людини / І.В.Пастир. / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М .П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць / Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», 27-29 квітня 2011 року. – Вип.11(16). – К. : НПУ, 2011. – С.30-34. 3. Пастир І.В. Гносеологічна концепція мистецтва в управлінні композиційної діяльності студентів / І.В.Пастир. / Вісник Черкаського університету. Серія педаго-гічні науки №189. Частина 1. Відповідальний за випуск Касярум Н.В. – Черкаси, 2010. – С.89-93. 4. Пастир І.В. Система діалогічного художньо-педагогічного спілкування засобами

Завдання для самостійної роботи (10 год.): 1. Організувати площину аркуша паперу за допомогою 3-х фігур простої геометричної форми. Композицію доповнити деталями, довести до сюжетно-образного звучання. 2. Врівноважити композицію фігури різної конфігурації. 3. Організувати елементи в єдину стійку систему за допомогою метричного порядку ритму.	1. Пастир І. Творче становлення фахівця у візуальному мистецтві: навч.-метод. пос. / І.В.Пастир. – Одеса, 2011. – 198 с. 2. Пастир І. В. Основи композиції образотворчого мистецтва. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних художньо-графічних факультетів / І. В.Пастир. - Одеса, 2013. – 273 с.

Тема 2. Основи теорії композиції

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Сприйняття картинної площини. Принципи сприйняття. Фігура – фон. 2. Види композиції.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (6 год): 1.Створення кольорової гармонії у композиції з домінантою. 2.Виконання композиції з дотриманням ознаки статики. 3.За принципами статичної рівноваги	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи

організувати площину симетричними фігурами.	композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Завдання для самостійної роботи (10 год.): 1. Організувати замкнуту композицію. Виділити композиційний центр. 2. Збудувати двотональну композицію, використовуючи два протилежні ахроматичні кольори.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Тема 3. Організація замкненої композиції.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1.Зображення в замкненій композиції вписується в рамку таким чином, щоб воно не прагнуло до країв, а ніби, замикалось саме в собі. 2.Винятковою рисою замкненої композиції є наявність полів. У цьому випадку цілісність зображення проявляється в буквальному значенні – на будь-якому фоні композиційна пляма має чіткі контури, усі композиційні елементи тісно пов’язані між	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

собою, сполучення пластичні.	6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (6 год): 1.Виконання ескізних замальовок динамічної композиції. 2.Виконання начерків замкненої композиції 3.Компонування заданих предметів в певному форматі.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Завдання для самостійної роботи (10 год.): 1. Композиція інтер’єру. 2. Розробка ескізів сюжетної композиції на задану тему: - сюжетні пошуки; - визначення формату, розміру, матеріалу, масштабу; - виявлення головного і вторинного композиційними та живописними засобами; - уточнення з натури і збір додаткового матеріалу.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Тема 4. Відкрита композиція.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекції (2 год.): 1.Заповнення зображуваного простору при відкритій композиції може бути двозначним. Це можуть бути деталі, котрі виходять за межі рами і які легко уявити не в картині, або це великий відкритий простір, в котрий втілюється фокус композиції, який дає початок розвитку, руху підпорядкованих елементів.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (6 год.): 1.Виконання замкненої композиції у чорно-білій гаммі кольорів. 2.Виконання замкненої композиції з використання будь-яких фігур з сюжетом, обраним самостійно.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Завдання для самостійної роботи (10 год.): 1.Розкрийте систему просторових знаків ОТМ. 2.Яка роль комунікативного досвіду дитини в розвитку художнього сприймання? 3.Побудуйте креативну структуру художнього твору.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Тема 5. Рівновага

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекції (2 год.): 1.Рівновага – основа гармонії в творі. Статична рівновага та динамічна. Рівновага взаємопов'язана з симетрією. Рівновага – це та композиція, де елементи розміщені без осі або центра симетрії, де все будується за принципом художньої інтуїції в конкретній ситуації. 2.Статична рівновага виникає під час симетричного розміщення фігур на поверхні відносно вертикальної та горизонтальної вісі формату композиції симетричної форми. 3.Динамічна рівновага виникає під час асиметричного розміщення фігур на поверхні, тобто під час просунення вправо, вліво, вверх, вниз.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. –

	К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (12 год.): 1. Виконання відкритої композиції у стилізованому виконанні натюрморту. 2. Виконання відкритої композиції у чорно-білій гаммі.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Завдання для самостійної роботи(10 год.): 1. Яку роль у процесі сприймання картини відіграє встановлення аналогій з життєвими ситуаціями, явищами природи, творами інших видів мистецтва? 2. Назвіть психологічні методи пізнання художнього твору. 3. Художній твір та художній образ.	1. Пастир І. Творче становлення фахівця у візуальному мистецтві: навч.-метод. пос. / І.В.Пастир. – Одеса, 2011. – 198 с. 2. Пастир І. В. Основи композиції образотворчого мистецтва. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних художньо-графічних факультетів / І. В.Пастир. - Одеса, 2013. – 273 с.

Тема 6. Симетрична та асиметрична композиція.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1.Симетрія – грецьке слово, означає «гармонію», «співвідповідність». Уявлення про симетрію як вираження певних закономірностей дає велика кількість природних форм та організмів. Будова метелика симетрична. 2.Симетрична фігура (або група фігур), її частини, її складові будуть рівними і однаково розміщеними. 3.Однакове розміщення фігур	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

установлюється тоді, коли за допомогою поворотів, відображень або перенесень вони з'єднуються самі з собою або перетворюються один в одного. Повороти відбуваються рухом фігур навколо лінії, яка називається віссю симетрії. Відображення передбачають повороти в так званій площині симетрії, що ділить фігуру (або групу фігур) на дзеркально рівні частини.	6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (12 год.): 1.Кольорова гармонія асиметричної композиції. 2.Створення статичної композиції, беручи за модуль будинки архітектури 3.Розкрийте єдність форми та змісту живописного твору, художньої форми та художньої мови.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Завдання для самостійної роботи (10 год.): 1.Визначте роль малювання з натури у процесі творчого становлення фахівця.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

Тема 7. Накладання фігур та врізування. Оверлепінг

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1.За композиційною дією накладання та врізування – це групування, що проходить через контури фігур. 2.Розміщення фігур, або ж їх елементів один під іншим, часткове перекриття силуетів є моделлю композиційної схеми картини під час передавання ближніх, середніх та дальніх планів, лінійної та повітряної перспектив. Особливо ефективно цей прийом виглядає тоді, коли одночасно використовується зміна кольору, контрасту та масштабу з віддаленням планів.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Практичні заняття (12 год.): 1. Створення динамічної композиції (на космічну тематику). 2. Виконання натюрморту з дотриманням форми центральної композиції.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.
Завдання для самостійної роботи (14 год.): 1.Взаємозв`язок законів композиції з процесом сприйняття картини.	1. Беличко Ю.В. Український живопис. – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с. 2. Костенко Т.В Основи композицій та тримірного формоутворення. Навчально-

2. Витлумачте поняття «топонома» в ОТМ.	методичний посібник. – Х.: ХДАДМ, 2003. – 256 с. 3. Михайленко В.Є., Яковлєв М.І. Основи композиції. – К.: «Каравела», 2004. – 243 с. 4. Іванов. С. Основи композиції видання. – К.: Світ, 2013. – 232 с. 5. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с. 6. Дерек Бразелл, Джо Девіс. Як зрозуміти ілюстрацію. — К.: ArtHuss, 2019. – 208 с. 7. Аккізов. К. Вчимося малювати. Крок за кроком — К.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 128 с. 8. Galer, Mark Photography foundations for art & design Amsterdam [etc] : Elsevier : Focal Press, 2004. 9. Ґевін Емброуз, Ніл Леонард Основи. Графічний дизайн 03: Генерування ідей. – К: ArtHuss, 2019. – 240 с.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних, практичних і семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичне запитання та практичне завдання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ підготовки фахівців для вищої освіти у зарубіжжі, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки авторських програм навчальних дисциплін.

Форма підсумкового контролю

Іспит (оцінка творчих робіт та завдань).

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Схема розподілу балів

	Поточний контроль	Проміжний контроль	Підсумковий контроль
Максимальна кількість балів	**40 балів** – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	**10 балів** – за результатами виконання модульної контрольної роботи	**50 балів** – за результатами відповіді на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	**20 балів**	**6 балів**	**25 балів**

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді та виконані завдання студента на практично-семінарських заняттях та результати творчої та самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з композиції, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. На прикладі здобутків майстрів закордонного і вітчизняного мистецтва розкривае основні поняття зображувально-виразної мови образотворчої грамоти, а також терміни, зазначені в програмі, які повинні знати учні.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з композиції, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки при виконанні творчих завдань.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і допускає помилки при виконанні творчих завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки при виконанні творчих завдань., не відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань
Критерії оцінювання індивідуальних завдань

№	Вид роботи	Оцінка
1.	- Зв'язок курсу з іншими профільними дисциплінами. - Роль композиції в професійній діяльності вчителя образотворчого мистецтва. - Місце і значення композиції в художньому вихованні учнів.	**5**
2.	- Психолого-педагогічні основи наочного навчання в процесі образотворчої діяльності дітей різних вікових груп. - Основні дидактичні закономірності і принципи наочного навчання композиції. - Композиція та методи викладання – навчання. - Методичні аспекти композиції в розкритті теоретичних основ образотворчої грамоти. Учбово-репродуктивні вправи і їхнє значення в рішенні задач керування процесом естетичного виховання школярів. - Методика наочного навчання. Основні дидактичні вимоги до наочного показу в процесі композиції. Критерії ефективності та оцінки зображення композиції.	**5**
3.	- Характерні риси й образотворчі можливості композиції. - Матеріали та інструменти. Художні техніки і прийоми зображення до педагогічного малюнка. - Науково-методична розробка робочої програми (навчальної теми). Складання освітньо-виховного комплексу навчально-репродуктивних вправ з композиції.	**5**

4.	Оволодіння композицією як форма формування методичної майстерності майбутніх учителів.	**5**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Питання теоретичного спрямування	10 балів
Питання практичного спрямування	20 балів
Усього	**30 балів**

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Результат підсумкового (екзаменаційного) контролю визначається як середньоарифметичне усіх оцінок (середньозважений бал) студента, які він отримав за кожне з питань екзаменаційного білета. Цей бал переводиться за 100-бальною шкалою, а визначений показник множиться на ваговий коефіцієнт 0,5 та округлюється до цілих. Мінімальний пороговий рівень за відповідь на екзамені складає 25 балів.

Здобувачі успішно складають екзамен, якщо виконали усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни, мають достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 20 балів), проміжний контроль (не менше 6 балів) та склали екзамен (не менше 25 балів).

Викладач _____ Пастир І.В.

Затверджено на засіданні кафедри музичного та образотворчого мистецтв
протокол № ____ від «___» _____ 20___ р.

Завідувач кафедри _____ Сироткіна Ж.Є.